



**CRNA GORA**  
**ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE**

**PROGRAM RADA**  
**ZA 2021. GODINU**

Podgorica, januar 2021. godine

## UVOD

Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Službeni list CG, broj 27/2019), članom 76, propisano je, da Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore donosi godišnji Program rada. Članom 37 stav 4 navedenog Zakona, propisano je da se Programom rada, koji donosi Zavod, utvrđuju mjere i aktivnosti iz Akcionog plana koji sprovodi Zavod za određene ciljne grupe. Takođe, članom 38 stav 3 propisano je da Zavod može sprovoditi i druge mjere aktivne politike zapošljavanja u zavisnosti od potreba tržišta rada i identifikacije ciljnih grupa, koje su utvrđene u Akcionom planu i Programu rada Zavoda.

U trenutku pripreme i donošenja Programa rada, nije donijeta Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za period 2021 – 2024. godina, kao ni Akcioni plan zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2021. godinu koji predstavlja osnovni instrument aktivne politike zapošljavanja, kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti ka ostvarivanju ciljeva definisanih Nacionalnom strategijom i utvrđuju mjere i aktivnosti iz Akcionog plana koji sprovodi Zavod za određene ciljne grupe.

Osim navedenog, u trenutku pripreme i donošenja Programa rada još uvijek nije donijet Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. godinu kojim se u okviru potrošačke jedinice Zavoda za zapošljavanje definišu finansijska sredstva, između ostalog i sredstva za realizaciju mjera i aktivnosti iz Akcionog plana.

Imajući u vidu navedene okolnosti, Programom rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore obuhvaćene su mjere i aktivnosti koje u 2021. godini planira da sprovodi Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Program rada Zavoda za 2021. godinu sistematizovan je u dva dijela:

- **u prvom dijelu**, u sažetoj formi, prikazane osnovne karakteristike kretanja na tržištu rada u 2020. godini, u komparaciji sa 2019. godinom (Godišnjim Izvještajem o radu Zavoda za 2020. godinu daju se detaljniji podaci),
- **u drugom dijelu** prikazani su osnovni elementi realizacije mjera i aktivnosti koje se planiraju u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore tokom 2021. godine.

Godišnji finansijski okvir za realizaciju mjera nije moguće utvrditi do donošenja Zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu i Akcionog plana zapošljavanja za 2021. godinu, već će se finansiranje sprovoditi u skladu sa Rješenjem o privremenom finansiranju.

Nakon donošenja Zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu i Akcionog plana zapošljavanja za 2021. godinu, izvršiće se izmjena i dopuna Programa rada u skladu sa opredjeljenim finansijskim sredstvima kao i mjerama i aktivnostima definisanim Akcionim planom zapošljavanja za 2021. godinu.

## I. POLAZNE OSNOVE I AKTUELNA KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA

Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada prema indikatorima Monstata kao šireg uvida u cjelinu kretanja i stanja na tržištu (Anketa o radnoj snazi za III kvartal 2020. godine – rezultati Ankete objavljeni 15.12.2020. godine i III kvartal 2019. godine):

- Broj aktivnog stanovništva se smanjio sa 299.900 na 266.000 ili za 11,3%.
- Stopa aktivnosti stanovništva starosti preko 15 godina se u III kvartalu 2020. u odnosu na III kvartal 2019. godine smanjila za 6,9 p.p. sa 60,0% na 53,1%. Smanjenje stope aktivnosti zabilježeno je kako kod muškaraca, tako i kod žena (kod muškaraca za 7,2 p.p. odnosno sa 68,5% na 61,3%, a kod žena za 6,5 p.p. odnosno sa 51,8% na 45,3%).
- Ukupna zaposlenost je u III kvartalu 2020. godine u odnosu na III kvartal 2019. godine smanjila se za 15,22% (sa 254.200 na 215.500 lica), pri čemu je u poljoprivrednim djelatnostima na približno istom nivou, a u nepoljoprivrednim i uslužnim smanjeno.
- Stopa zaposlenosti (15+) se smanjila sa 50,9% na 43,0% ili za 7,9 p.p. Stopa zaposlenosti je smanjena i kod muškaraca i kod žena i to kod muškaraca sa 57,8% na 49,8% (8 procentnih poena), a kod žena sa 44,1% na 36,6% ili 7,5 procentnih poena. Kod starosne grupe 15-64 godine smanjena je sa 57,8% na 49,3% (kod muškaraca sa 64,1% na 55,9%, a kod žena sa 51,4% na 42,6%).
- U strukturi zaposlenih povećano je učešće onih koji imaju stalno zaposlenje odnosno ugovor o radu na neodređeno vrijeme (sa 65% na 70,9%) dok je smanjeno učešće onih koji imaju ugovor o radu na određeno vrijeme (35% na 29,1%).
- U svakom regionu zaposlenost je u III kvartalu 2020. godine smanjena u odnosu na isti kvartal prošle godine i to u primorskom za 17,4%, središnjem 17,2% i sjevernom za 6,1%.
- Broj nezaposlenih se, po Anketi o radnoj snazi, povećao sa 45.700 na 50.600 ili za 10,7%.
- Stopa nezaposlenosti, prema podacima Monstata, je povećana sa 15,2% na 19,0%, pri čemu je stopa nezaposlenosti muškaraca povećana sa 15,5% na 18,8%, dok je stopa nezaposlenosti žena povećana sa 14,8% na 19,2%. Tokom 2020. godine zabilježen je rast stope nezaposlenosti u EU, pa je u novembru 2019. godine bila 6,6%, a u novembru 2020. godine 7,5%. Najniža stopa nezaposlenosti, u novembru 2020. godine, bila je u Češkoj Republici 2,9% i Poljskoj 3,3%, a najveća u Španiji 16,4% i Litvaniji 10,4% (za Grčku nema raspoloživih podataka).
- Kod mladih uzrasta 15-24 godine stopa aktivnosti je smanjena sa 42,3% na 30,3%, stopa zaposlenosti je smanjena sa 33% na 19,4%, a stopa nezaposlenosti povećana sa 22% na 35,8%. Stopa nezaposlenosti mladih u EU u novembru 2020. godine je bila 17,7% (najniža je bila u Njemačkoj 6,1%, a najveća u Španiji 40,9%).
- Prema Anketi, od ukupnog broja zaposlenih u III kvartalu 2020. godine 19,5% lica je bilo samozaposleno odnosno bavilo se nekim vidom preduzetništva što je više u odnosu na III

kvartal 2019. godine (18,1%). Mušku populaciju karakteriše značajno veći stepen preduzetničke aktivnosti, odnosno sopstveni posao posjeduje 25,4% zaposlenih muškaraca, dok ovaj vid karakteriše svega 11,7% zaposlenih žena.

- Prema podacima Monstata, prosječan broj registrovane zaposlenosti u periodu I-XI 2020. godine je bio 178.122 ili za 12,7% manji u odnosu na isti period prethodne godine (203.998).
- U svim sektorima zabilježen je pad registrovanog broja zaposlenih lica u odnosu na isti period prošle godine, a najviše u sektorima: administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti za 37,1%, usluge smještaja i ishrane za 27,6% i građevinarstvo za 19,5%.

Osnovne karakteristike ostvarenih kretanja na tržištu rada u 2020. godini prema podacima o registrovanoj nezaposlenosti, odnosno evidencijama Zavoda za zapošljavanje:

- Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan 31. decembar 2020. godine nalazilo se 47.509 nezaposlenih lica (od toga je žena 27.944 ili 58,82%). U odnosu na 31.12.2019. godine (37.616 lica, a od toga 21.967 žena ili 58,40%) broj nezaposlenih je povećan za 9.893 lica ili za 26,30%.
- Stopa registrovane nezaposlenosti na dan 31. decembar 2020. godine je bila 20,48%, a na isti dan prethodne godine 16,21%.
- Regionalno broj nezaposlenih povećan je u svim regionima, i to u centralnom regionu za 4.593 ili 34,58% lica, u primorskom 2.222 ili 42,12% i u sjevernom za 3.078 ili 16,15% lica.
- Zaposlenje preko jedne godine traži 25.636 lica ili 53,96% od ukupnog broja nezaposlenih na evidenciji Zavoda (na dan 31.12.2019. godine 23.071 lica ili 61,33%), a preko tri godine 15.369 lica ili 32,35% nezaposlenih (31.12.2019. godine 10.582 lica ili 28,13%).
- Nezaposlenost mlađih kategorija nezaposlenih (do 25 godina) u ukupnoj nezaposlenosti je povećana je sa 4.313 na 5.953 (sa 11,46% na 12,53%), učešće starijih od 50 godina nominalno je povećano sa 12.565 na 14.535, a relativno smanjeno sa 33,40% na 30,59%.
- Učešće nezaposlenih bez radnog staža u ukupnoj nezaposlenosti relativno je smanjeno sa 41,55% na 40,05%, dok se učešće nezaposlenih sa stažom povećalo sa 58,45% na 59,95%.
- U 2020. godini na evidenciju Zavoda za zapošljavanje se prijavilo 37.122 lica, od čega je 21.665 žene ili 58,36%. Od navedenog broja, broj lica koja se prvi put prijavljuju je 7.335 ili 19,76%, dok se 29.787 lica ili 80,24% već prijavljivalo na evidenciju Zavoda. U odnosu na 2019. godinu prijavljeno je više 9.577 ili 34,77% lica (u 2019. godini – 27.545 novoprijavljenih).

- U 2020. godini, tražnja za radnom snagom posmatrana kroz prijavljivanje slobodnih radnih mjesta, kao jedan od osnovnih pokazatelja apsorpcione moći tržišta, odnosno mogućnosti zapošljavanja, je manja u odnosu na prethodni period. U 2020. godini poslodavci su Zavodu za zapošljavanje prijavili 22.731 slobodna radna mjesta kroz 14.070 prijave o slobodnim radnim mjestima. U odnosu na 2019. godinu oglašeno je 9.613 slobodnih radnih mjesta manje ili 29,72% (u 2019. godini objavljeno je 32.344 slobodna radna mjesta). Učešće tražnje nekvalifikovane i polukvalifikovane radne snage (I i II nivo kvalifikacija obrazovanja) u ukupnoj tražnji je manje, kako relativno u odnosu na predhodni period (2019 – 37,20% : 2020-27,19%), tako i nominalno za 5.852 ili 48,64% slobodna radna mjesta, učešće kod srednjeg i višeg obrazovanja (III, IV i V nivo kvalifikacije obrazovanja) se relativno povećalo sa 44,40% na 44,83% dok se nominalno se smanjilo za 4.169 lica (14.359:10.190). Kod visokog obrazovanja (VI, VII i VIII nivo kvalifikacija obrazovanja) broj oglašanih slobodnih radnih mjesta se povećao kako relativno, sa 18,40% na 27,98%, tako i nominalno za 409 lica (5.952:6.361).
- Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem realizovan je osmi put za 2019/2020. godinu i ovog puta poslodavci su iskazali veliko interesovanje za Program, što je rezultiralo oglašavanjem 11.613 slobodnih radnih mjesta za stručno osposobljavanje, od čega 4.364 slobodna radna mjesta za javni sektor, a za privatni sektor 7.249 slobodnih radnih mjesta. Broj visokoškolaca koji su bili uključeni u Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem je 3.009.
- Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, u 2020. godini izdato je 19.354 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (11.289 u kvoti i 8.065 van kvote) što je za 8.280 ili 29,96% dozvola manje u odnosu na 2019. godinu (27.634).

Kretanja na crnogorskom tržištu rada tokom 2020. godine, u najvećoj mjeri, izazvana pandemijom COVID 19, imala su negativan trend.

Pandemija je značajno uticala na sve segmente društva i ekonomije. Kao rezultat njenog uticaja zabilježena su negativna kretanja na tržištu rada koja su iskazana kroz porast stope nezaposlenosti, povećanje broja nezaposlenih lica u svim regionima, smanjenje oglašanih slobodnih radnih mjesta, povećanje broja nezaposlenih mladih i njihovog učešća u ukupnoj nezaposlenosti, kao i negativni pokazatelji tržišta rada koje prati MONSTAT.

Stanje na tržištu rada koje je veoma složeno, sa nizom izazova koji ograničavaju, odnosno uslovljavaju povoljnija kretanja mogu se svesti na sledeće:

- Niska stopa aktivnosti radne snage i visoka stopa nezaposlenosti;
- Nedovoljna uključenost mladih, žena i drugih osjetljivih grupa na tržište rada;
- Regionalne razlike u zaposlenosti i nezaposlenosti;
- Visok nivo neformalne zaposlenosti;
- Visok nivo zapošljavanja strane radne snage;
- Nedovoljna usklađenost ponude i tražnje;
- Nizak nivo uključivanja lica sa invaliditetom i ranjivih grupa na tržište rada.

## **II PLANIRANE MJERE I AKTIVNOSTI ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE ZA 2021. GODINU**

### **Evidencije i istraživanja u oblasti zapošljavanja**

Poslovi evidencije i istraživanja u oblasti zapošljavanja predstavljaju poslove koji se obavljaju kontinuirano. Pratiće se primjena uputstava koja se odnose na prijavu i prestanak vođenja evidencije nezaposlenih lica i evidencije ostalih tražilaca zaposlenja u cilju jednoobraznog vođenja evidencija u svim biroima rada. Planira se stalna koordinaciju sa područnim jedinicama i svim biroima rada kako bi se evidencije vodile u skladu sa Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti i Pravilnikom o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja. Kao i u prethodnom periodu i u 2021. godini se planira kontinuirano unapređenje rada u dijelu evidencija u oblasti zapošljavanja i iniciranje informatičke podrške za unapređenje procesa rada.

Tokom naredne godine, planira se nastavak aktivnosti vezanih za istraživanja stanja i kretanja na tržištu rada, kao i pripreme analitičke i informatičke osnove za utvrđivanje politike zapošljavanja. U planu je i praćenje uticaja makro ekonomskih i demografskih kretanja na tržište rada, kao i istraživanje ekonomskih, socijalnih i drugih kretanja na zaposlenost, zapošljavanje i nezaposlenost.

Tokom 2021. godine, kao i prethodnih godina, slijedi izrada mjesečnih biltena, mjesečnih izvještaja, polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o radu, Programa rada, Analize tržišta rada za potrebe upisne politike i drugih analiza u skladu sa potrebama.

Tokom 2021. godine planira se priprema metodologije i uputstava za uvođenje novih ili inoviranje postojećih statističkih izvještaja, kao i usaglašavanje statističkih izvještaja na osnovu kojih se utvrđuju pojedini indikatori na tržištu rada, sa izvještajima Eurostata i MOR-a. Nastaviće se saradnja sa institucijama koje se bave statističkim izvještajima kao i praćenje propisa koji se odnose na oblast zapošljavanja i statistiku tržišta rada. Objedinjavaće se dostavljeni podaci poslodavaca o zaposlenima kojima je isplaćena otpremnina. Nastaviće se primjena propisa koji se odnose na rad stranaca u Crnoj Gori u okviru nadležnosti Zavoda.

### **Prava za vrijeme nezaposlenosti**

Pod uslovima propisanim Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Službeni list CG", broj 24/19), nezaposleno lice može da ostvari pravo na:

- novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti,
- novčanu pomoć i naknadu troškova prevoza za vrijeme obrazovanja i osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti,
- jednokratnu novčanu pomoć i naknadu putnih i selidbenih troškova, ako zasnuje radni odnos na neodređeno vrijeme van mjesta prebivališta.

U 2021. godini dijelu ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti obavljaje se sljedeće aktivnosti, koje se odnose na:

- odlučivanje u prvostepenom postupku za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti;
- praćenje i primjenu propisa iz oblasti rada i zapošljavanja kod ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti;

- izradu uputstava i obrazaca kojima se obezbjeđuje jedinstvena primjene propisa kod ostvarivanja prava za vrijeme nezaposlenosti;
- pružanje stručne pomoći područnim jedinicama u vezi primjene propisa koji se odnose na ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti i koordinaciju rada područnih jedinica u cilju jednoobraznog načina rada;
- davanje predloga mjera za unapređenje rada;
- pripremu informacija i izvještaja o pravima za vrijeme nezaposlenosti;
- primjenu međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju u dijelu osiguranja od nezaposlenosti.

## **Priprema za zapošljavanje**

Zavod za zapošljavanje Crne Gore će u 2021. godini posebnu pažnju posvetiti pripremi nezaposlenih lica za zapošljavanje. S tim u vezi, savjetnici u biroima rada će intenzivirati sprovođenje stručnih tretmana koji se, prije svega, odnose na *informisanje i savjetovanje* radi povećanja zapošljivosti i zapošljavanja. Navedeni stručni tretmani su usmjereni na prepoznavanje individualnih potreba i pružanje pomoći i podrške u sagledavanju trenutne situacije i predočavanju mogućnosti daljeg profesionalnog usavršavanja. Savjetnici će pružati stručnu pomoć nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja, kako u izboru, traženju i prihvatanju zaposlenja, tako i motivisanju za sticanje znanja i vještina potrebnih za povećanje zapošljivosti i unapređenja profesionalnog razvoja, uključivanjem u neki od programa aktivne politike zapošljavanja, za vrijeme dok se nalaze u evidenciji nezaposlenih lica. Kako bi što više lica podstakli da iskažu zainteresovanost za uključivanje u programe, planira se realizovanje motivacijskih savjetovanja (radionica) u kontinuitetu. Sve aktivnosti usmjerene na povećanje zapošljivosti definišu se *Individualnim planom zapošljavanja*, a prate i koriguju, u skladu sa promjenama, kroz niz *konsultacija* koje će se realizovati u skladu sa dinamikom koju će definisati savjetnici.

U 2021. godini planira se unapređenje informatičke podrške koja se odnosi na rad sa nezaposlenim licima, prije svega kroz uvođenje modela statističkog profilisanja i unapređenja individualnog plana zapošljavanja. U skladu sa tim, planira se priprema metodologije i izrada uputstava za rad sa nezaposlenim licima i ostalim tražiocima zaposlenja.

Zavod za zapošljavanje će se, zajedno sa ostalim nosiocima aktivnosti, u toku 2021. godine aktivno uključiti u promovisanje stručnog obrazovanja orijentisanog prema potrebama tržišta rada i strateškim opredjeljenjima Crne Gore.

Tokom 2021. godine u kontinuitetu će se realizovati aktivnosti iz oblasti *profesionalne orijentacije*. Usluga profesionalne orijentacije podrazumijeva realizaciju opštih i posebnih programa, koji se u odnosu na metod rada dijele na individualne i grupne.

*Opšti* obuhvataju profesionalno informisanje i profesionalno savjetovanje. Individualni programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju u prosjeku dva susreta savjetnika za profesionalnu orijentaciju i korisnika, dok se grupni programi baziraju na radioničarskom tipu rada. Opšti programi profesionalne orijentacije podrazumijevaju pružanje usluga profesionalnog informisanja; profesionalnog savjetovanja; psihološke obrade uz primjenu odgovarajuće testovne baterije i predselekciju, odnosno selekcije za zapošljavanje ili uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja.

U 2021. godini planirana je realizacija i *posebnih* programa profesionalne orijentacije: "Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama" i "Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih nezaposlenih lica".

Program "Podsticanje karijernog razvoja neposredno zapošljivih nezaposlenih lica" realizuje se u cilju podsticanja profesionalnog razvoja kandidata za zapošljavanje. Program se realizuje, kroz radionice, u trajanju od jednog do tri dana. Koncipiran je tako da sažima program usmjeren ka socijalnoj formi, program fokusiran na informisanju, motivisanju i aktivnom traženju zaposlenja.

Program "Karijerna orijentacija i tržište rada u osnovnim i srednjim školama", koji je iniciran od strane Zavoda za zapošljavanje i Ministarstva prosvjete, realizuje se kontinuirano, počev od 2011. godine. Program je pokrenut u namjeri da se mladima u obrazovnom sistemu koji izlaze na tržište rada i/ili nastavljaju školovanje pruži osnova za podsticanje karijernog razvoja, pravilnog izbora zanimanja, izbora zaposlenja, razvijanje ideje o preduzetništvu i sl., odnosno da se učenicima osnovnih i srednjih škola pruži mogućnost pravovremenog profesionalnog informisanja o segmentima značajnim za izbor zanimanja i karijernog razvoja.

Za 2021. godinu planirana je izrada Informatora namijenjenog učenicima koji završavaju osnovnu školu kroz kreiranje web platforme.

### **Sprovođenje mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja**

Sporazum između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Centara za socijalni rad o procesu socijalne aktivacije radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice ima za cilj unapređenje položaja ranjivih grupa nezaposlenih lica kroz ponudu integrisanih usluga iz oba sistema. U 2021. godini, nastaviće se sa pružanjem pomoći svim radno sposobnim korisnicima materijalnog obezbjeđenja, kroz izradu individualnog plana zapošljavanja i individualnog plana aktivacije, savjetovanjem i usmjeravanjem na/u programe podrške kako bi se povećala njihova zapošljivost i olakšao pristup tržištu rada. Radna aktivacija svih korisnika materijalnog obezbjeđenja, koja su aktivni tražioci posla, odvijaće se u okviru redovnih aktivnosti Zavoda za zapošljavanje, kroz pružanje usluga informisanja, savjetovanja, motivisanja, uključivanja u programe aktivne politike zapošljavanja i/ili posredovanja u zapošljavanju.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore i nadležno Ministarstvo nastaviće sa razvojem sistema elektronske komunikacije za razmjenu podataka o korisnicima materijalnog obezbjeđenja.

U 2021. godini realizovaće se projekat "Aktivacija" (Activate!) koji sprovode Ujedinjene Nacije u Crnoj Gori u saradnji sa nadležnim Ministarstvom (sada su ova dva resora u različitim ministarstvima), a koji je usmjeren na povećanje efikasnosti i efektivnosti sistema i usluga socijalne zaštite. Jedna od aktivnosti na projektu je razvoj metodologije koja koristi dizajn po mjeri korisnika i odnosi se na unapređenje postojećih i kreiranje novih usluga/programa za radnu aktivaciju korisnika materijalnog obezbjeđenja. Metodologija koja će se koristiti, takozvani „human-centred design” ili dizajn po mjeri korisnika/čovjeka, zasniva se na tome da se polazi od iskustava i potreba korisnika, mapiranja njihovog korisničkog iskustva i „putanje” kroz sistem, te se kroz taj proces uočava u kojem dijelu mogu da se unaprijede postojeće usluge ili da se dizajniraju nove. Metodologija predviđa i mogućnost zajedničkog rada korisnika i pružaoca usluga na identifikaciji "uskih grla" kada su u pitanju usluge i programi koje koriste.



Proces će se odvijati kroz rad sa Biroima rada i Centrima za socijalni rad, kao i samim korisnicima, kroz intervjuje i participativne radionice. Na kraju procesa, odabraće se određeni broj unaprijedenih ili novih usluga čija će realizacija biti finansirana, kroz pilot projekat. Vođenje procesa će pomoći UNDP kancelarija iz Moldavije, koja posjeduje iskustva u primjeni metodologije u oblastima zapošljavanja i socijalne zaštite.

### **Posredovanje u zapošljavanju**

Kao i u prethodnom periodu, u narednoj 2021. godini planiramo da nastavimo dobru saradnju **sa poslodavcima** kao našim glavnim partnerima u cilju što većeg zapošljavanja domaće radne snage. Ta saradnja će se odnositi na podsticanje poslodavaca, da više koriste usluge koje im Zavod za zapošljavanje stavlja na raspolaganje, kao i kontinuirano unapređivanje tih usluga i njihovo usklađivanje sa potrebama poslodavaca, kako bi efikasnije posredovali pri zapošljavanju lica sa naše evidencije.

Prilikom prijavljivanja slobodnih radnih mjesta, poslodavac može, u nadležnoj područnoj jedinici ili birou rada, podnijeti zahtjev za posredovanje. Podnošenjem ovog zahtjeva Zavod se direktno uključuje u traženje kandidata za popunu slobodnog radnog mjesta. Na osnovu detaljnih informacija iz naloga za posredovanje o vrsti radnog mjesta, uslovima rada i profilu kandidata, savjetnici za posredovanje u zapošljavanju će izvršiti regrutaciju kandidata iz evidencije nezaposlenih lica, a potom će biro rada organizovati predselekciju i selekciju lica.

### **Rad sa poslodavcima**

Zavod za zapošljavanje će u 2021. godini, po ustaljenoj praksi, nastojati da sa poslodavcima ostvari što uspješniju saradnju pružajući im usluge koje se odnose na:

- Oglašavanje slobodnih radnih mjesta;
- Posredovanje na osnovu zahtjeva za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, predselekciju i selekciju kandidata;
- Informisanje i posredovanje kod sezonskog zapošljavanja;
- Organizovanje posjeta poslodavcima;
- Pružanje pravne i tehničke pomoći prilikom zasnivanja radnog odnosa, a po potrebi i ustupanje prostora poslodavcima za obavljanje intervjuja sa nezaposlenim licima;
- Organizovanje tematskih sastanaka, prezentacija, okruglih stolova, sajмова zapošljavanja i aktivnosti informisanja o promjenama i novim zakonskim rješenjima, procedurama iz oblasti rada i zapošljavanja.

Imajući u vidu da je pandemija covid 19 prouzrokovala krizu u svim segmentima društva, a pogotovo u privredi, Zavod će, kroz neposrednu komunikaciju sa poslodavcima, pronalaziti najbolji način kako bi ponuđene usluge postigle što bolji efekat. U tome će značajnu ulogu imati i sprovođenje Ankete poslodavaca.

### **Oglašavanje slobodnih radnih mjesta**

Besplatnom uslugom oglašavanja slobodnih radnih mjesta Zavod za zapošljavanje pomaže poslodavcima prilikom popunjavanja slobodnih radnih mjesta, kako bi u punom kapacitetu

organizovali proces rada. Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti nudi mogućnost poslodavcu da koristeći uslugu Zavoda oglasi slobodno radno mjesto. Postupajući po zahtjevu poslodavca, Zavod ima obavezu da slobodno radno mjesto oglasi na oglasnim tablama u područnim jedinicama i biroima rada, internet stranici Zavoda i u medijima. Na ovaj način informacija o slobodnom radnom mjestu pravovremeno stiže do svih zainteresovanih kandidata.

### **Sezonsko zapošljavanje**

Iako je trend rasta sezonskog zapošljavanja tokom posljednjih godina ukazivao na to da će 2020. godina biti rekordna po broju zaposlenih, usljed pandemije virusa covid 19 pozitivni rezultati su izostali. Da bi se turistička privreda što prije oporavila, a zapošljavanje u sezoni povratilo trend rasta, Zavod za zapošljavanje će u 2021. godini posebnu pažnju posvetiti motivisanju poslodavaca da iskažu veću zainteresovanost za zapošljavanje lica iz evidencije Zavoda. U procesu posredovanja poslodavcima, svi ljudski i prostorni kapaciteti Zavoda će u svakom trenutku biti na raspolaganju. Sa druge strane, Zavod će nastojati da kroz intenzivan rad na animiranju i pripremi nezaposlenih lica, što veći broj informiše i motiviše za rad na sezonskim poslovima

### **Posjete poslodavcima**

Marketinške aktivnosti Zavoda za zapošljavanje u 2021. godini će u značajnoj mjeri biti limitirane novonastalom situacijom prouzrokovanom pandemijom virusa covid 19. Međutim, Zavod će, u granicama koje budu dozvoljene propisanim mjerama za borbu protiv pandemije, pronaći adekvatne načine da na najbolji način dopre do poslodavaca. U ostvarenju ovog cilja u značajnoj mjeri će nam pomoći dugogodišnja dobra saradnja sa Studentskim parlamentom, NVO sektorom i udruženjima poslodavaca. Uz poštovanje mjera za suzbijanje pandemije, planiramo organizovanje okruglih stolova, prezentacija, kao i sajмова zapošljavanja. I ove godine posebnu pažnju Zavod će posvetiti ostvarivanju neposrednog kontakta sa poslodavcima, putem kojeg će poslodavce upoznavati sa uslugama, programima, mjerama, subvencijama, a kroz anketiranje saznati više o njihovim potrebama i, u skladu sa tim, kreirati aktivnosti podrške.

### **EURES i posredovanje pri zapošljavanju u inostranstvu**

Tokom 2021. godine se očekuje inteziviranje aktivnosti vezanih za proces pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji. Samim tim, neophodno je da Zavod za zapošljavanje sprovodi aktivnosti u skladu sa obavezama na putu ka članstvu u Evropskoj uniji.

Tokom 2021. će se raditi na unaprijeđivanju administrativnih i tehničkih kapaciteta u cilju ispunjavanja obaveza zacrtanih Planom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Jačanje administrativnih kapaciteta bi se trebala realizovati kroz razne vrste teorijskih i praktičnih obuka usmjerenih na upoznavanje sa principima, funkcionisanjem i načinom pružanja usluga iz oblasti EURES-a i prateća usavršavanje zaposlenih. Zavod je u tom cilju, između ostalog, pokrenuo inicijativu ka Regionalnom savjetu za saradnju (Regional Cooperatio Council – RCC) sa predlogom za dobijanje ekspertske podrške na temu "Podrška Zavodu za zapošljavanje Crne Gore u razvoju EURES mreže".

Uz pomenutu inicijativu Zavod je uputio i predlog bilateralno-tehničke podrške koju bi obezbjedila neka od država članica EU u cilju jačanja administrativno – tehničkih kapaciteta.

Dio podrške se planira obezbjediti i kroz TAIEX program Evropske komisije. TAIEX (*Technical Assistance and Information Exchange Instrument*) – **Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija** – pruža podršku partnerskim zemljama u pogledu približavanja i sprovođenja zakonodavstva Evropske unije i u kratkom roku omogućava dobijanje ekspertske pomoći za jačanje administrativnih kapaciteta.

Preduslov uključivanja Crne Gore u EURES mrežu je nadogradnja informacionog sistema tj. izrada novih programskih modula i obezbjeđenje potrebne kompjuterske opreme radi obezbjeđivanja potrebnog formata podataka koji se koristi u EURES mreži. Plan je da se sredstva za ove namjene obezbjede iz Budžeta Zavoda i fondova Evropske unije.

U sklopu aktivnosti vezanih za pružanje usluga našim građanima pri zapošljavanju u inostranstvu, planirano se unapređenje saradnje sa drugim javnim službama za zapošljavanje.

Poseban akcenat treba staviti na informisanje građana Crne Gore o procedurama i postupcima tokom traženja posla u inostranstvu i, eventualnog, apliciranja za vizu u cilju, prije svega, zaštite naših građana. Informisanje će se vršiti putem medija, sajta Zavoda, organizovanja sajмова zapošljavanja, telefonskim putem ili lično.

### **Mjere aktivne politike zapošljavanja**

Pri planiranju programskih aktivnosti za 2021. godinu, iz okvira aktivne politike zapošljavanja definisane Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, pošlo se od:

- Potrebe da se ostvari odgovarajući kontinuitet u realizaciji dosadašnjih, kao i novih programskih sadržaja, kroz direktno zapošljavanje ili povećanje zapošljivosti nezaposlenih lica, u obimu primjerenom stepenu razvijenosti opštine sprovođenja programa.
- Strukturne nezaposlenosti koja uslovljava realizaciju više programa obrazovanja i osposobljavanja, radi usklađivanja znanja, vještina i kompetencija nezaposlenih lica sa potrebama tržišta rada.
- Visoke stope nezaposlenosti lica izloženih riziku na tržištu rada koja nameće potrebu realizacije programa podrške za zapošljavanje ovih lica. Posmatrano sa aspekta strukture lica izloženih riziku na tržištu rada, evidentno je visoko učešće lica nedovoljnog ili neodgovarajućeg obrazovanja, žena, lica koja traže posao duže od 12 mjeseci, starijih od 50 godina, mladih i lica bez radnog iskustva;
- Potrebe umanjenja negativnih posledica nastalih ozbiljnim poremećajima u poslovanju privrednih subjekata usled pojave epidemije virusa COVID – 19.

Programi aktivne politike zapošljavanja usmjereni su na jačanje ravnopravnosti nezaposlenih lica na tržištu rada, a uticaj programskih aktivnosti na njihovu zaposlenost uslovljen je, između ostalog, spremnošću poslodavaca da preuzmu odgovornost za ova lica, tokom i nakon isteka programa podrške za njihovo zapošljavanje.

Planirano je da se, u okviru raspoloživih sredstava za 2021. godinu, realizuju programi aktivne politike zapošljavanja za nezaposlena lica nedovoljnog i neodgovarajućeg obrazovanja, lica do 30 godina života, starija od 50 godina, žene, pripadnike RE populacije, lica koja traže posao

duže od 12 mjeseci, lica koja su ostala bez posla zbog pandemije COVID - 19 i pripadnike drugih ranjivih grupa nezaposlenih lica.

**U okviru mjere obrazovanje i osposobljavanje odraslih** planirana je realizacija tri programa: programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih, programa osposobljavanja za samostalno obavljanje poslova u određenom nivou obrazovanja i programa osposobljavanja za obavljanje poslova određenog radnog mjesta kod poslodavca.

Realizacija **programa obrazovanja i osposobljavanja odraslih** treba da omogući nezaposlenim licima nedovoljnog ili neodgovarajućeg obrazovanja povećanje zapošljivosti i zaposlenosti. Ova programska aktivnost realizovaće se, u saradnji sa organizatorima obrazovanja, kroz programe sticanja stručnih kvalifikacija traženih na tržištu rada i programe sticanja ključnih vještina potrebnih za obavljanje poslova određenog zanimanja. Procjenjuje se da će realizovane programske aktivnosti omogućiti da 90% učesnika sa uspjehom završi programe i stekne nove stručne kvalifikacije, odnosno ključne vještine deficitarne na tržištu rada.

Realizacija **programa osposobljavanja za samostalno obavljanje poslova u nivou obrazovanja** treba da omogući povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica III i IV nivoa obrazovanja, bez radnog iskustva u području rada stečene kvalifikacije nivoa obrazovanja. Navedena programska aktivnost realizovaće se, u saradnji sa poslodavcima, kroz njihove programe osposobljavanja za sticanje, znanja, vještina i kompetencija, odnosno sticanje radnog iskustva potrebnog za samostalno obavljanje poslova u stečenom nivou obrazovanja. Procjenjuje se da će realizovane programske aktivnosti omogućiti da 90% učesnika stekne radno iskustvo u nivou obrazovanja.

Realizacija **programa osposobljavanja za obavljanje poslova određenog radnog mjesta kod poslodavca** treba da omogući povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica koja nemaju znanja, vještine i kompetencije za obavljanje poslova i radnih zadataka određenih radnih mjesta. Navedena programska aktivnost realizovaće se, u saradnji sa poslodavcima, kroz njihove programe osposobljavanja za sticanje, znanja, vještina i kompetencija, potrebnih za samostalno obavljanje poslova i radnih zadataka kod poslodavca. Procjenjuje se da će realizovane programske aktivnosti omogućiti da 90% učesnika stekne znanja, vještine i kompetencije za obavljanje poslova određenog radnog mjesta.

U okviru mjere **podsticaji za zapošljavanje** predviđena je realizacija kroz subvencionirano zapošljavanje nezaposlenih lica na poslovima na otvorenom tržištu rada, za poslove koji bi mogli biti održivi i nakon završetka trajanja subvencije, u skladu sa Akcionim planom.

U okviru mjere **direktno otvaranje radnih mjesta** planirana je realizacija kroz programe humanitarnih, edukativnih, socijalnih, ekoloških, komunalnih, infrastrukturnih sadržaja, očuvanja kulturnih i historijskih spomenika i kroz programe javnog rada u drugim oblastima od javnog interesa utvrđenim Akcionim planom zapošljavanja. Realizacija programa javnog rada treba da pruži mogućnost posebno osjetljivim grupama da očuvaju i unaprijede radne sposobnosti i povećaju zapošljivost na otvorenom tržištu rada. Programi javnog rada realizovaće se u saradnji sa poslodavcima koji će učesnike zaposliti na privremenim netržišnim poslovima od javnog interesa, u trajanju do šest mjeseci. Procjenjuje se da će realizovane programske aktivnosti omogućiti očuvanje i unapređenje radnih sposobnosti za nezaposlena lica bez školske spremne ili sa završenom osnovnom školom, nezaposlena lica koja pripadaju

RE populaciji i nezaposlena lica koja u poslednjih 12 mjeseci nijesu bila u radnom odnosu, zbog čega su u riziku od socijalne isključenosti.

U okviru **mjere podsticaji za preduzetništvo** predviđena je realizacija za nezaposlena lica koja osnivaju jedan od oblika obavljanja privredne djelatnosti. Navedene programske aktivnosti realizovaće se kroz pružanje stručne i finansijske pomoći nezaposlenom koji se zapošljava. Realizacija programa dodjele bespovratnih sredstava treba da omogući mladim nezaposlenim licima, ženama i nezaposlenim licima kojima je radni odnos prestao u periodu od 01. marta 2019. godine do dana objavljivanja javnog konkursa, samozapošljavanje.

Zavod će realizovati i **druge mjere aktivne politike zapošljavanja**, kroz programe, odnosno projekte usmjerene na povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica utvrđenih Akcionim planom zapošljavanja.

Kao posebna ciljna grupa obuhvaćena finansijskim sredstvima Zavoda izdvajaju se nezaposlena lica koja **se izjašnjavaju kao pripadnici Romske i Egipćanske populacije**. Za ovu ciljnu grupu planirane su mjere koje podrazumijevaju uključivanje ovih lica u programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih, javne radove kao i druge programe usmjerene na povećanje zapošljivosti, odnosno zaposlenosti. Angažovanje ovih lica zavisi od njihovog obrazovnog nivoa, posjedovanja tržišno upotrebljivih znanja, sposobnosti i vještina, odnosa prema radu i zaposlenju, načina na koji svoja znanja i sposobnosti koriste, kao i od socijalnog konteksta u kojem žive.

Nezaposlena lica za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje nezaposlenosti imaju pravo na novčanu pomoć za vrijeme trajanja odnosnih programa.

U cilju sprovođenja mjera aktivne politike zapošljavanja utvrđenih ovim Programom rada, Upravni odbor Zavoda će donijeti pojedinačne programe za svaku od navedenih mjera. Programima za sprovođenje mjera utvrdiće se: *uslovi* koje moraju ispuniti kako, pravna lica koja će sprovoditi programe, tako i nezaposlena lica koja će se uključivati u programe, *ciljevi i očekivani rezultati* realizacije pojedinih mjera, kao i indikatori za mjerenje uspješnosti mjera, *ciljne grupe* kojima su pojedine mjere namijenjene, *kriterijumi izbora izvođača*, *način sprovođenja i monitoringa* pojedinih mjera, kao i *obim sredstava* za njihovo finansiranje.

U 2021. godini se planira praćenje realizacije programa aktivne politike zapošljavanja i evidencije praćenja. U tom cilju će se prikupljati podaci o stanju i dinamici pojedinih mjera APZ-a i vršiti procjena rizika kako bi se mogle predlagati aktivnosti u cilju obezbjeđivanja efikasnijeg upravljanja mjerama. Takođe, planira se analiziranje pojedinačnih programa aktivne politike zapošljavanja radi unapređenja postojećih i kreiranja novih programa.

## **Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom**

U oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, u 2021.-oj godini planiraju se sledeće aktivnosti:

- Kontinuirani rad komisija za profesionalnu rehabilitaciju, po zahtjevima za utvrđivanje procenta invaliditeta, preostale radne sposobnosti, mogućnosti zapošljavanja i po

zahtjevima za priznavanje prava na uključivanja u mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Pored rada komisija za profesionalnu rehabilitaciju, u 2021. godini planira se i raspisivanje javnog poziva za finansiranje projekata zapošljavanja lica sa invaliditetom što će iziskivati kontinuirani rad Komisije za ocjenu predloga projekata, kao i Komisija za praćenje projekata finansiranih putem grant šema;

- Sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije kod izabranih izvođača profesionalne rehabilitacije, u kojima učestvuju nezaposlena i zaposlena lica sa invaliditetom, na osnovu plana profesionalne rehabilitacije koji su zaključili sa savjetnikom za profesionalnu rehabilitaciju;
- Uključivanje lica sa invaliditetom u mjere aktivne politike zapošljavanja (informisanje o mogućnostima i uslovima zapošljavanja, profesionalnu orijentaciju, informativno motivacione radionice, javni rad, finansiranje zarada pripravnika, obrazovanje i osposobljavanje odraslih, podrška samozapošljavanju i dr.);
- Finansiranje grant šema za podsticanje zapošljavanja lica sa invaliditetom u cilju otvaranja novih radnih mjesta i zapošljavanja lica sa invaliditetom;
- Dodjela subvencija za zapošljavanje lica sa invaliditetom (bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom; kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom; učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom i subvencije zarade lica sa invaliditetom koje zaposli). Bilježi se konstantan rast broja subvencija, pa je za očekivati da u sledećoj godini imamo veće izdatke na ovoj budžetskoj stavci u odnosu na 2020. godinu.
- Dodjela novčanih pomoći polaznicima programa profesionalne rehabilitacije za vrijeme trajanja programa, koja ne može biti veća od 15% prosječne mjesečne bruto zarade u Crnoj Gori ostvarene u prethodnoj godini;
- Unapređenje baze podataka za lica sa invaliditetom, koja je sastavni dio aplikativnog programa evidencije nezaposlenih lica, u dijelu koji se odnosi na primjenu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

## **Projekti koji se realizuju u saradnji sa EU i drugim međunarodnim institucijam**

### **Program grantova za samozapošljavanje**

Opšti cilj projekta „Program grantova za samozapošljavanje“ je povećanje efikasnosti i pokrivenosti aktivnih mjera tržišta rada sa naglaskom na podsticaj za samozapošljavanje.

U okviru projekta “Program grantova za samozapošljavanje” pokrenut je drugi poziv u junu 2020. godine, dok će treći poziv biti objavljen u martu-aprilu 2021. godine. Ukupni indikativni iznos koji je na raspolaganju u okviru drugog poziva je bio 1.585.000 Eur.

Centralna komisija koja je odlukom direktora Zavoda za zapošljavanje konstituisana u okviru projekta “*Program grantova za samozapošljavanje*” izvršila je evaluaciju 573 biznis plana koji su podnosioci zahtjeva za sredstva granta podnijeli nakon poziva iz juna 2020. godine. Broj pozitivno ocijenjenih prijedloga projekata je 363, dok je negativno ocijenjeno 210.

Obzirom na sredstva koja su bila na raspolaganju u okviru drugog javnog poziva, Zavod je sklopio ugovore sa 216 korisnika. Od ovog broja 103 ugovora, u iznosu od 80% sredstava, su

isplaćena u decembru 2020. godine, u vrijednosti od 608.097,61 eura, dok će se preostalih 113 ugovora isplatiti do kraja januara 2021. godine, shodno terminskom planu poziva.

Sledeća aktivnost u okviru projekta je pregledanje završnih izvještaja korisnika granta iz prvog javnog poziva (Poziv 2019), nakon čega će se u martu 2021. godine korisnicima isplatiti preostalih 20% sredstava u skladu sa ugovorima potpisanim sa njima.

Treći javni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava biće objavljen u martu-aprilu 2021. godine. Ovim pozivom se predviđa otvaranje oko 140 novih preduzeća, tj oko 140 novih radnih mjesta, sa indikativnim iznosom od 1.146,000 Eur.

Imajući u vidu da je Ugovor o direktnom grantu između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Ugovaračke institucije (Ministarstva finansija – CFCU) i Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori potpisan 02.09.2019. godine, i da je njegovo trajanje 3 godine, jedna od obaveza Zavoda u 2021. godini biće učestvovanje u sprovođenju i izvještavanju o postignutim rezultatima i utrošku finansijskih sredstava na *Programu grantova za samozapošljavanje*. Glavni cilj *Programa grantova za samozapošljavanje* je da pruži priliku registrovanim nezaposlenim osobama da započnu biznis. Zavod planira raspisivanje još jednog javnog poziva za podnošenje predloga projekata (u 2021. godini), sa ciljem da se kumulativno obuhvati bar 400 nezaposlenih osoba sa evidencije na cijeloj teritoriji zemlje, fokusirajući se na osobe starosti do 35 godina, žene, dugotrajno nezaposlene i tražioce posla koji imaju kapacitet da se samostalno upuste u privrednu aktivnost. Između Ugovaračke institucije (Ministarstva finansija – CFCU), nadležnog Ministarstva i Zavoda za zapošljavanje potpisan je dokument pod nazivom *Sporazum za sprovođenje „Programa podrške samozapošljavanju“ u okviru Direktnog granta Zavodu za zapošljavanje*, kojim se definišu obaveze svih ugovornih strana uključenih u sprovođenje *Programa*. U skladu sa sporazumom, usklađuje se sistem izvještavanja sa standardima i pravilima izvještavanja na EU projektima, kreira i dostavlja Ugovaračkoj instituciji (Ministarstvu finansija – CFCU) periodične izvještaje o napretku. Izvještaji sadrže narativni i finansijski dio. Izvještaji o napretku se dostavljaju navedenim institucijama na šestomjesečnoj osnovi, počev od početka implementacije *Programa*, tako da će se u toku 2021. godine dostaviti dva takva izvještaja.

*Odlukom o obrazovanju Projektnog tima za Program podrške samozapošljavanju* i ostalim odlukama donijetim u svrhu implementacije *Programa grantova za samozapošljavanje* jasno su definisane obaveze svakog člana projektnog tima. U skladu sa tim neke od obaveza Zavoda su sljedeće:

- izvještavanje o aktivnostima *Programa* Ugovaračkoj instituciji, u skladu sa zahtjevima o izvještavanju navedenim u Ugovoru o Direktnom grantu;
- pružanje stručne i tehničke pomoći u procesu dodjele grantova nezaposlenima; asistencija pri izradi promotivnog materijala, organizaciji konferencija i ostalih elemenata vidljivosti za potrebe *Programa*;
- učešće u radu Centralne komisije;
- pružanje administrativne podrške tokom sprovođenja Poziva za dostavljanje predloga, tj. pomoć Centralnoj komisiji za evaluaciju u tehničkim stvarima, pomoć u kreiranju plana rada, izvještaja i tehničke dokumentacije za rad Centralne komisije;
- sprovođenje kontrole periodičnih i finalnih narativnih i finansijskih izvještaja korisnika grantova, i ostali zadaci koji proističu iz sprovođenja *Programa*.

## **Akcioni dokument za sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike (IPA 2020)**

U drugoj polovini 2018. godine započeto je, a u 2019. godini nastavljeno planiranje sektorske IPA podrške Crnoj Gori za oblasti obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike, pod nazivom IPA 2020. U svrhu ovog planiranja obrazovana je Radna grupa za sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike čiji su članovi zaposleni Sektora za projekte. Oni su učestvovali u radu Radne grupe koja je, uz pomoć eksperata iz Tehničke pomoći, u dosadašnjem radu definisala osnovne ciljeve i indikatore iz ove tri oblasti koji su osnov za izradu Akcionog dokumenta za sektor obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike (IPA 2020). U oblasti zapošljavanja Akcioni dokument će se fokusirati na unapređenje zapošljavanja ljudskih resursa i smanjenje nesklada između ponude koju proizvodi svijet obrazovanja i potreba tržišta rada, uz poseban naglasak na povećanje mobilnosti radne snage, aktivaciju i sprovođenje aktivnih mjera za tržište rada. U toku 2021. godine predstavnici Zavoda će učestvovati na sastancima na međuinstitucionalnom nivou sa ciljem definisanja operativnih dokumenata za sprovođenje Akcionog dokumenta. Inovativan pristup ovog Akcionog dokumenta karakteriše sinergija i isprepletenost intervencija iz sve tri oblasti (zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike), pri čemu se nastoje planirati ishodi koji će obezbijediti istovremeno rezultate i poboljšanje situacije u sve tri oblasti. U narednom periodu predstavnici Sektora će imati obavezu izrade planskog dokumenta, zajedno sa ostalim članovima radne grupe. Osim konkretne izrade dijela koji se odnosi na tržište rada, Sektor će imati obavezu da ostalim predstavnicima institucija u radnoj grupi obezbijedi sve relevantne informacije, pruži doprinos i pomogne u izradi cjelokupnog seta operativnih dokumenata u okviru Akcionog dokumenta IPA 2020.

## **Priprema projektnih predloga, apliciranje na IPA programima prekogranične saradnje i ostale aktivnosti**

Zavod će u 2021. godini aplicirati sa relevantnim projektnim predlozima na sve pozive IPA programa prekogranične saradnje između Crne Gore i susjednih zemalja (Srbija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Hrvatska i Albanija) koji budu objavljeni u 2021. godini, u skladu sa rasporedom objavljivanja poziva.

Osim poziva za IPA programe prekogranične saradnje, u saradnji sa operativnim strukturama (Kancelarijom za evropske integracije Crne Gore, Ministarstvom finansija Crne Gore – Direktoratom za finansiranje i ugovaranje sredstava pomoći EU (CFCU) i nadležnim Ministarstvom, Zavod će preduzeti sve neophodne radnje na izradi, prijavljivanju i sprovođenju projekata u oblasti tržišta rada, razvoja ljudskih resursa, obrazovanja, socijalne zaštite i ostalih oblasti iz djelokruga rada Zavoda za zapošljavanje.

## **MoVET EU – Mobilnost za VET u Evropi (Mobility for VET in Europe)**

U toku 2021. godine započeće sprovođenje projekta *Mobilnost za VET u Evropi*, koji se realizuje u okviru Programa EAC/S54/2019 Druga pilotska šema mobilnosti u stručnom obrazovanju i osposobljavanju za Zapadni Balkan (Second pilot VET mobility scheme for the Western Balkans). Zavod je tokom 2020. godine popunio neophodnu prijavnu dokumentaciju, obezbijedio dodatnog partnera iz Crne Gore u oblasti obrazovanja i osposobljavanja odraslih, pružio mu tehničku i stručnu podršku za prijavljivanje, obavio neophodnu koordinaciju sa vodećim partnerom – ENAIP NET iz Italije, i dao svoj doprinos u kreiranju aplikacije za projekat. Krajem 2020. godine Evropska Komisija završila je proces evaluacije i projekat je odobren za finansiranje.



Planirani cilj ovog projekta je unapređenje i modernizacija sistema stručnog obrazovanja i osposobljavanja u zemljama Zapadnog Balkana – promovisanje aktivnosti mobilnosti sa ciljem unapređenja vještina i kompetencija nastavnika u stručnom obrazovanju i osposobljavanju, učenika i menadžera i budućih zanimanja mladih učenika. Partneri na projektu su institucije iz oblasti stručnog obrazovanja i osposobljavanja mladih i odraslih, kao i institucije tržišta rada iz privatnog i javnog sektora iz EU+, Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Kosova.

Zavod za zapošljavanje, pored mjera obuhvaćenih Programom, realizuje i druge redovne aktivnosti vezane za:

- isplate iz oblasti zapošljavanja,
- pravne poslove,
- informacioni sistem, odnosno softverske i hardverske podrške aktivnostima Zavoda,
- računovodstvene poslove,
- javne nabavke,
- kadrovske i opšte poslove,
- odnose sa javnošću,
- međunarodnu saradnju,
- unutrašnju reviziju,
- Izrada Plana integriteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za period 2021-2022,
- druge poslove u oblasti zapošljavanja, u skladu sa Zakonom i drugim propisima.